

PEDAGÓGIAI ÉRTÉKELÉS HÁROM PERSPEKTÍVÁBÓL: ÉRTÉKELÉSI SZAKÉRTŐK, GYAKORLÓ PEDAGÓGUSOK ÉS PEDAGÓGUSJELÖLTEK MEGGYŐZŐDÉSEI

Hercz Mária

Kecskeméti Főiskola; SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: pedagógiai értékelés; pedagógusok gondolkodása, meggyőződései

A nemzetközi pedagógiai értékelés a társadalmi-gazdasági fejlődés megkövetelte változásokat elméleti és gyakorlati szinten is megjeleníti, kérdés azonban, hogy az iskolai élet mindennapjaiba ezek közül mi épül be szervesen. A gyakorlatban egyaránt találkozunk tradicionális vagy modern tartalmakkal, hagyományos vagy fejlesztő szemlélettel és módszerekkel, szakszerű, tudatos vagy az adott környezet szokásainak megfelelően működtetett rossz hatásfokú rendszerrel, melyek eltérő eredményességéről, hatékonyságáról, pedagógiai és pszichológiai jellemzőiről számos kutatás beszámol.

Kutatásunkban arra kerestünk választ, hogy a pedagógiai értékelésről alkotott meggyőződések és az alkalmazott módszerek tekintetében van-e különbség a magas speciális szaktudással rendelkező pedagógiai szakértők, a gyakorló pedagógusok és a végzős főiskolai hallgatók között, ha igen, mik ezek és milyen hatásokra alakulnak ki. Feltételeztük, hogy jelentős különbség van a szakértők javára az értékelés szakszerűségének módszertani tudása és gyakorlati jelentőségének megítélése, a modern szemlélet és technikák alkalmazása (pl. fejlesztő- és szöveges értékelés, alternatív értékelési technikák) tekintetében. További különbséget vártunk el a szakmai tapasztalat időtartama és az értékelés hatékonysága tekintetében a régebben pályán levők, a modern eszközök és szemlélet tekintetében a felsőoktatáshoz életkorban közelebb lévő javára. Meggyőződésünk volt, hogy az életkor, az iskola- és a településtípus is befolyásolja a meggyőződéseket, de ezek irányáról – a pedagógusgondolkodás-kutatás hazai eredményeit is figyelembe véve – nem tudtunk irányt adni hipotézisünknek.

A kutatást négy megyében élő 387 pedagógus és pedagógusjelölt megkérdezésével végeztük 2012-ben és 2013-ban kérdőíves módszerrel, illetve közülük 84 fővel készítettünk kvalitatív tematikus interjút. Kérdőívünk megbízhatónak bizonyult (Cronbach- $\alpha=0,83$). Mintánk nem reprezentatív, de igyekeztünk minél arányosabban megjeleníteni a különféle jellemzőkkel rendelkező csoportokat (nem, kor, település).

Az eredmények egy része elgondolkodtató. A pedagógiai értékelésről szerzett tudás forrása többnyire személyes tapasztalat, önképzés, melyet a személyes háttér (pályán töltött évek, település) jelentősen befolyásol. A modern szemléletet, ha ismerik is, kevésbé tartják a gyakorlatban alkalmazhatónak, eredményesnek – e tekintetben a tanítók és a szakértők meggyőződései pozitívan térnek el. Az életkor meglepő módon elvárásainkkal ellentétes módon meghatározó: a fiatalok tradicionálisabbak. Legérdekesebb tapasztalatunk egyike a válaszadók 'következetlensége' volt: a kérdőíves megkérdezés alapján viszonylag korszerű meggyőződéssel rendelkezők a tematikus interjúban tradicionális gyakorlatra utaló válaszokat adtak. Mindvégig megjelent a pedagógiai szakértők meggyőződéseinek pozitív különbsége.

Bízunk abban, hogy a későbbiekben bővíthetjük kutatásainkat, s eredményeit a felsőoktatás számára hasznosíthatjuk.